

N:o 33.

Ank. till Riksd. Kansli den 24 Mars 1884, kl. 9 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner rörande dels afskrifning eller aflösning af grundskatterna, dels afskrifning af eller lättnader i rustnings- och roteringsbesvären.

(I. A.)

Till Stats-Utskottets behandling hafva öfverlemnats följande inom Riksdagens Kamrar väckta motioner rörande förenämnda ämnen, nemligen:

inom Första Kammaren:

Motion, N:o 36, af Herr *Biesert*, angående afskrifning af en del utaf grundskatterna samt aflösning af den återstående delen; samt

inom Andra Kammaren:

Motion, N:o 2, af Herr *C. A. Larsson*, angående kapitalisering och amortering af grundränta och tionde äfvensom i Skåne förekommande rustningskostnad;

Motion, N:o 13, af Herrar *A. P. Danielson* och *Ola Månsson* m. fl., angående lättnad i rustnings- och roteringsbesvären samt anvisande af

derför erforderliga anslag, äfvensom afskrifning med 10 procent af den å viss jord hvilande grundskatt;

Motion, N:o 22, af Herr *Eric Olsson*, angående rusthållens befriande från utgörande af trosspassevolansafgift;

Motion, N:o 23, af *samme motionär*, om bildande af en fond för beredande af ersättning till rusthållare för under tjenstgöring störtad eller skadad nummerhäst;

Motion, N:o 58, af Herr *Ola Andersson*, om statens öfvertagande af skyldigheten vid kavallerirusthållet att anskaffa och underhålla beklädnads-, beväpnings-, remtyg-, sadelmunderings- och trosspersedlar;

Motion, N:o 59, af *samme motionär*, om statens öfvertagande af skyldigheten vid båtsmanshållet att bekosta kappsäck och s. k. småpersedlar;

Motion, N:o 87, af Herr *J. Andersson* i Häckenäs, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående utarbetande och framläggande för Riksdagen af förslag till fullständig afskrifningsplan i fråga om grundskatterna samt de rust- och rotehållshemman vidhäftande onera och besvär;

Motion, N:o 91, af Herr *Jöns Rundbäck*, angående reglering af indelningsverket samt anslag för ändamålet;

Motion, N:o 92, af Herr *L. J. Larsson*, angående sådant tillägg till det i motionen N:o 13 väckta förslag, att rustnings- och roteringsbesvären må till bestämda belopp fixeras; samt

Motion, N:o 95, af Herr *M. Dahn*, angående statens öfvertagande af så väl remontering vid kavalleriet som utredningspersedlars anskaffande samt anslag för sådant ändamål.

För vinnande af lättare öfversigt öfver de förslag, som innefattas i de föreliggande motionerna, har Utskottet funnit lämpligt att särskildt för sig behandla dem af dessa förslag, som afse grundskatterna, och särskildt dem, som afse rustnings- och roteringsbesvären; och torde det tillåtas Utskottet att först yttra sig öfver de väckta frågorna angående afskrifning eller aflösning af grundskatterna.

Angående
grund-
skatterna.

Beträffande sist omförmälda frågor är föreslaget:

af Herr *Biesert* (motion N:o 36), att Riksdagen beslutar:

att 20 procent afskrifves af all på jorden hvilande grundskatt;

att återstoden, kapitaliserad genom 16 $\frac{2}{3}$ gånger dess belopp, an-

tingen på en gång inbetalas till staten eller amorteras genom en annuitet af 6 procent under 40 års tid;

att regeringen öfverenskommer med allmänna hypoteksbanken om öfvertagandet af den del af grundskatterna, som kommer att på ofvan anförda sätt amorteras, samt att hypoteksbanken deremot lemnar motsvarande belopp i dess 5 procent-obligationer;

att nämnda obligationer öfverlemnas till Riksgäldskontoret för att förvaltas och användas på sätt Riksdagen bestämmer;

af Herr *C. A. Larsson* (motion N:o 2), att Riksdagen ville besluta:

att regeringen med allmänna hypoteksbanken och denna senare med föreningarne i orterna träffade öfverenskommelse om, på hvilka villkor dessa ville öfvertaga grundräntor, kronotionde och afgifterna för de indelta kavallerirusthållen i Skåne, med all den rätt staten dertill eger, och låta dessa amortera på enahanda sätt som hypotekslån, samt till staten utfärda hypoteksbankens fem procent-obligationer å så stort belopp, hvarå räntorna m. m. motsvara sex procent ränta; att lösen för grundräntor, tionde och rustningskostnaderna i Skåne beräknas till tio gånger deras belopp; dessa senare efter de vakansafgifter, som upptagas uti Särskilda Utskottets utlåtande vid 1883 års riksdag;

att sålunda staten bekommer ett belopp obligationer af hypoteksbanken, motsvarande:

Grundräntorna	4,300,000 × 10	eller	43,000,000	kronor,
Kronotionden	1,654,000 × 10	»	16,540,000	»
Kyrkotionden	53,555,70 × 10	»	535,557	»
Husarerna i Skåne	350,000 × 10	»	3,500,000	»
Dragonerna dito	350,000 × 10	»	3,500,000	»
			<hr/>	
			Summa 67,075,557	kronor,

att vederbörande ränte-, tionde- och rustningsskyldige till hypoteksföreningarne i orterna erlægga 6 procent ränta å dessa kapitalsummor med 4,024,533 kronor årligen, till dess beloppet blifvit genom amorteringen till fullo liqvideradt;

att hypoteksbankens obligationer årligen utlottas i öfverensstämmelse med den plan, som med staten uppgöres, så att alla blifva inlösta, då kapitalet är till fullo amorteradt;

att om någon bland de skattskyldige vägrar erlægga årsliqviden till hypoteksföreningarne, skall det åligga uppbördsmännen att fort-

farande debitera, uppbära och till vederbörande förening redovisa de medel, som från de skattskyldige böra utgå;

att de för ofvannämnda ändamål erhållna obligationerna böra öfverlemnas till Riksgäldskontorets vård och förvaltning och få icke, under någon förevändning, användas på annat än af Riksdagen föreskrifvet sätt. Dock bör årliga kupongröntan till Statskontoret levereras för att till statsutgifter användas, så länge obligationerna icke blifvit för statens räkning af Riksdagen anordnade;

af Herrar *A. P. Danielson* och *Ola Månsson* m. fl. (motion N:o 13, punkt 2:o), att Riksdagen ville besluta,

att från och med år 1885 afskrifning sker af tio procent å den kronan behållna ränta och kronotonde af frälse-, skatte- och kronohemman och lägenheter, i enlighet med det af 1883 års Särskilda Utskott framlagda förslag till lag angående afskrifning af den å viss jord hvilande grundskatt och deri framställda särskilda föreskrifter; samt

af Herr *J. Andersson* i Häckenäs (motion N:o 87),

att Riksdagen måtte besluta en underdånig skrifvelse med anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och till nästkommande Riksdag afgifva förslag till fullständig afskrifningsplan, ej blott af de s. k. grundskatterna, utan jemväl i sammanhang dermed äfven de onera och besvär, hvilka nu ensamt vidhäfta våra rust- och rothållshemman; allt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts till sista Riksdagen framställda förslag i ämnet, möjligen med någon lämplig inskränkning i tiden för afskrifningens genomförande.

Hvad först beträffar de af Herrar *Biesert* och *C. A. Larsson* väckta förslag, så åsyfta de båda ett fullständigt afskaffande af grundskatterna. Utskottet, som anser att skälen för grundskatternas olämplighet så ofta blifvit i tal och skrift framställda, att det ej kan vara påkalladt att här åter upprepa desamma, får derföre blott uttrycka den tanke, att dessa skatters fullständiga afskaffande utan tvifvel endast är en tidsfråga. Angående sättet för deras afskaffande, tiden då det bör vara fulländadt, och de skatteformer, genom hvilka desamma, i händelse af behof, böra ersättas, anser deremot Utskottet, att meningarne ännu äro så mångfal-

dig delade, att det till intet mål skulle kunna leda att nu om ett grundskatternas fullständiga afskaffande göra något som helst förslag. Utan att därför ingå i pröfning af lämpligheten af de särskilda sätt för grundskatternas fullständiga afskaffande, som af Herrar Biesert och C. A. Larsson föreslagits, har Utskottet redan af nyss anförda allmänna skäl funnit sig förhindradt att till sagda motioner nu tillstyrka bifall. Hvad åter angår det här förut anförda, af Herr J. Andersson i Häckenäs gjorda förslaget om en skrifvelse till Kongl. Maj:t angående framläggande till nästa riksdag af en fullständig afskrifningsplan, så anser Utskottet, att ett sådant beslut blott skulle vara att åter undanskjuta frågan, hvarföre Utskottet ej heller till denna motion kunnat tillstyrka bifall.

Deremot har Utskottet uti den af Herrar A. P. Danielson m. fl. väckta motion funnit anledning taga under öfvervägande, huruvida icke tidpunkten vore just nu lämplig för att medgifva de grundskatteskyldige någon *lindring* i den skatteskyldighet, som åligger dem på grund af denna ojemnt fördelade och i hvarje fall ej längre tidsenliga skatteform. Och då statsverkets nuvarande ställning är så gynsam, att, enligt hvad Kongl. Maj:ts till innevarande Riksdag af-låtna proposition angående statsverkets tillstånd och behof utvisar, å statsregleringarne för åren 1882 och 1883 uppkommit ett öfverskott af sammanlagdt omkring 10¹/₂ millioner kronor, vill det synas Utskottet otvifvelaktigt, att, äfven om den af Kongl. Maj:t föreslagna nedsättning i tullen å kaffe tages i beräkning, statsverkets tillgångar skola medgifva någon nedsättning i grundskattebördan; och torde denna nedsättning lämpligen, på sätt motionärerne föreslagit, kunna bestämmas till tio procent af grundskattens belopp.

Då Utskottet sålunda haft att upprätta förslag till bestämmelser rörande verkställigheten af nämnda afskrifning, har Utskottet, i fråga om de slag af grundskatt, som borde ifrågakomma till afskrifning, anslutit sig till det förslag i ämnet, som af Särskilda Utskottet vid 1883 års riksdag framställdes, dock att, när presternas utlagor endast till en mindre del af sitt belopp, eller de s. k. boskapspenningarne, äro att hänföra till grundskatt i egentlig mening, afskrifning å desamma icke för närvarande ansetts böra ega rum.

Utskottet föreslår alltså:

A.

1:o) att Riksdagen måtte besluta:

att af kronan behållen ränta och kronotionde å hemman eller lägenheter af skatte eller frälse natur,

å sådana hemman eller lägenheter af krono natur, som enligt gällande föreskrifter kunna till skatte köpas, å ecklesiastikstatens boställen samt å hemman eller lägenheter, hvilka innehafvas af enskildt verk, menighet eller inrättning, tio för hundra afskrifvas från och med ingången af år 1885;

att der vid afskrifning å ränta och kronotionde för hemman eller lägenhet bråk af öre uppkommer, beräknas afskrifningsbeloppet till närmast högre öretal;

att till grund för afskrifningsprocentens beräkning läggas räntans och kronotiondens belopp, sådana de vid afskrifningstidens början äro i jordeboken upptagna;

att afskrifning icke medgifves för

a) de i jordeboken i särskild kolumn uppförda presternas utlagor;

b) hospitalens med ingången af år 1877 till statsverket indragna frälseräntor och andra afgälder af fast egendom äfvensom de skogsräntor, som utgöras för områden, hvilka i ersättning för privilegierad stockfångst blifvit åtskilliga sågverk i de norra länen upplåtna, eller de afgifter, hvilka blifvit åsatta åtskilliga inom nämnda län belägna, åtskille endast tills vidare upplåtna lägenheter; samt

att de ytterligare bestämmelser, som vid afskrifningens tillämpning kunna finnas erforderliga, må af Kongl. Maj:t meddelas;

2:o) att de af Herrar Biesert, C. A. Larsson och J. Andersson väckta, här ofvan omförmälda motioner, i hvad de afse grundskatterna, icke må af Riksdagen bifallas.

Angående
rustnings- och
roterings-
besvären.

Beträffande rustnings- och roteringsbesvären är föreslaget:
af Herr C. A. Larsson (motion N:o 2): se ofvan i fråga om grundskatterna;

af Herrar A. P. Danielson och Ola Månsson m. fl. (motion N:o 13 punkterna 1:o och 3:o): att Riksdagen ville besluta:

att från och med 1885 hvarje rust- och rotehåll erhåller en lättnad i rust- och roteringsbesvärerna, uppgående till tio procent af deras uppskattade medelvärden, beräknade i enlighet med de af Särskilda Utskottet vid 1883 års riksdag i förslaget till lag angående rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning upptagna värden och med tillämpning i detta fall i de delar af de särskilda föreskrifter i nämnda lagförslag, som för genomförande af en sådan lättnad kunna vara af behofvet påkallade; och

att till uppförande å ordinarie stat för det i punkten 1:o) angifna ändamål bevilja särskilda förslagsanslag till sammanräknadt belopp af 550,000 kronor, deraf 475,000 kronor under fjerde hufvudtiteln och 75,000 kronor under femte hufvudtiteln;

af Herr *Eric Olsson* (motion N:o 22),

att rusthållare vid indelta kavalleriet befrias från den utgående utskylden med namn af trosspassevolans, och ett anslag af 26,000 kronor uppföres å fjerde hufvudtiteln;

af *samme motionär* (motion N:o 23),

att Riksdagen måtte bevilja ett anslag af 1,000*) kronor för bildande af en fond, hvarur rusthållare vore berättigade till ersättning för nummerhäst, som under tjenstgöring störtade eller så skadades, att han blifver för framtiden obrukbar;

af Herr *Ola Andersson* (motion N:o 58),

att Riksdagen beviljar och ställer till Kongl. Maj:ts förfogande ett anslag af 150,000 kronor i och för statsverkets öfvertagande af den rusthållarne vid indelta kavalleriet nu åliggande skyldighet att anskaffa och underhålla beklädnads-, beväpnings-, remtygs-, sadelmunderings- och trosspersedlar, på de grunder, som närmare i motionen äro angifna, samt att derefter detta anslag må sammanföras med »anslaget för försvarsverket till lands i allmänhet»;

af *samme motionär* (motion N:o 59),

att Riksdagen beviljar och ställer till Kongl. Maj:ts disposition i och för statens öfvertagande af båtsmanshållets skyldighet att anskaffa och underhålla kappsäck och småpersedlar ett anslag af 40,000 kronor, och torde detta anslag sedermera sammanföras med anslaget för »beklädnad åt sjömans- och skeppsgossecorpserna», i fall sådant befinnes lämpligt; och att vakansafgifterna för de lediga rotarne i Södra Møre och Blekinge nedsättas med 10 procent;

af Herr *J. Andersson* i Häckenäs (motion N:o 87): se ofvan i fråga om grundskatterna;

*) Enligt hvad motionären hos Utskottet anmält, misskrifning för 100,000.

af Herr *Jöns Rundbäck* (motion N:o 91),
att Riksdagen måtte *dels* i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes taga vissa, i motionen angifna grunder till rustnings- och roteringsbördans lättande under ompröfning och till nästa Riksdag inkomma med de förslag till reglering af indelningsverkets onera, som kunna finnas lämpliga; *dels att* Riksdagen måtte besluta, att af tillgängliga medel afsätta en summa af 1,000,000 kronor, i och för reformens underlättande i angifna syftningen; och *dels att* för detta omfattande ärendes ytterligare utredning ställa till Kongl. Maj:ts förfogande en summa af 20,000 kronor;

af Herr *L. J. Larsson* (motion N:o 92), med instämmande i de uti ofvan omförmälda, af Herrar A. P. Danielson och Ola Månsson m. fl. väckta motion, N:o 13, framställda förslag,

att Riksdagen derjemte ville hos Kongl. Maj:t anhålla om framläggande till nästa Riksdag af förslag till sådan lagstiftning, hvarigenom rustnings- och roteringsbesvärerna för samtliga rusthåll och rotar måtte vardas fixerade till bestämda belopp, hvarutöfver staten sedermera ikläder sig alla erforderliga uppoffringar; samt

af Herr *M. Dahn* (motion N:o 95),

att Riksdagen för sin del beslutar:

1:o att staten öfvertager all blifvande remontering vid kavalleriet mot erhållande af en årlig vakansafgift af 50 kronor för hvarje helt rusthåll;

2:o att staten öfvertager jemväl alla utredningspersedlar för så väl häst som karl utan ersättning såsom motsvarighet mot 1869 års nedsättning i öfriga grundräntor;

3:o att anslå nödiga medel till nu nämnda förslags förverkligande.

Af de föreliggande förslagen beträffande rustnings- och roteringsbesvärerna åsyftar en del dessa besvärers fullständiga afskaffande, en annan del en reglering af desamma och åter en annan del vissa lättnader vid besvärernas utgörande.

Till den förstnämnda kategorien hör Herr J. Anderssons motion, N:o 87, deruti motionären hemställt om aflåtande till Kongl. Maj:t af en underdånig skrifvelse med begäran om framläggande för nästkommande Riksdag af fullständig plan för afskrifning ej blott af grundskatterna, utan äfven af rustnings- och roteringsbesvärerna. Lika litet som Utskottet kunnat förorda motionärens förslag i hvad det beträffar grundskatterna, kan Utskottet biträda detsamma uti nu ifrågavarande del; och torde

Utskottet i afseende härå få åberopa hvad Utskottet ofvan yttrat rörande berörda motion. Detsamma gäller om Herr C. A. Larssons motion, N:o 2, så vidt den afser kapitalisering och aflösning af rustningsbördan i Skåne. Förefunnes skäl för en dylik åtgärd, borde den för öfrigt uppenbarligen icke inskränkas allenast till nämnda del af rusthållsinrättningen, utan utsträckas till indelningsverket i dess helhet.

Då Utskottet icke för närvarande funnit sig böra tillstyrka vidtagandet af åtgärder i och för grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens fullständiga afskrifning, har dervid, på sätt förut framhållits, för Utskottet det skäl varit bestämmande, att förslag till sådan afskrifning otvifvelaktigt inom en icke aflägsen framtid torde vara att från Kongl. Maj:t förvänta. Om önskvärldheten af denna åtgärds genomförande snarast möjligt är emellertid Utskottet lifligt öfvertygadt och har dertill vid bedömande af de förslag till en mer eller mindre genomgripande omgestaltning af indelningsverket, som innefattas i Herr Rundbäcks motion om reglering af indelningsverket och i Herr L. J. Larssons motion om rustnings- och roteringsbesvärens fixering, mindre kunnat fästa sig vid de företräden framför den nuvarande organisationen, som nämnda förslag i och för sig må innebära, än vid det förhållande, hvori de uti nyssnämnda motioner förordade åtgärder komme att stå till sjelfva afskrifningen. Ur denna synpunkt sedt, vill det förefalla Utskottet mindre lämpligt, om vid en tidpunkt, då så väl Kongl. Maj:t som Riksdagen förklarar sig anse indelningsverket böra afskaffas, Riksdagen skulle hos Kongl. Maj:t anhålla om en omgestaltning af detsamma. En sådan åtgärd, vare sig densamma åsyftar en reglering eller en fixering af de ifrågavarande besvären, komme nemligen uppenbarligen att kräfva en omfattande utredning samt en icke obetydlig uppoffring af tid, arbete och kostnader, men då sjelfva institutionen redan nu är af båda statsmakterna såsom grundval för vårt försvar utdömd, kan det med skäl befaras, att det arbete och den kostnad, som komme att nedläggas på ett försök till dess reformerande, blefve förespilda.

Ehuru Utskottet sålunda icke kan förorda vidtagandet af åtgärder för en mer eller mindre genomgripande reform af indelningsverket, har Utskottet dock låtit sig angeläget vara att tillse, huruvida icke, under afvaktan på rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning, någon lättnad må kunna beredas de rustnings- och roteringskyldige vid besvärens utgörande. I första rummet har dervid Utskottet, som, med anledning af den utaf Herrar A. P. Danielson m. fl. väckta motion, tillstyrkt afskrifning af tio procent af den å viss jord hvilande grund-

skatt, i öfverensstämmelse dermed och af samma grunder, som för berörda afskrifningsåtgärd blifvit anförda, funnit sig böra förorda motsvarande lättnad i de till sin kamerala natur med grundskatterna väsentligen likartade rustnings- och roteringsbesvärerna. Till grund för beräkning af denna lättnad torde, på sätt motionärerne föreslagit, böra läggas de af Särskilda Utskottet vid 1883 års riksdag upptagna värden å prestationerna för hvarje rusthåll eller rote, allenast med den nedsättning i värdena för rusthåll vid det berustade kavalleriet samt för rusthåll vid båtsmanshållet, om hvilken nedan förmäles, och med iakttagande att för rusthåll och sådan rote, som för roteringen åtnjuter understöd af statsmedel, lättnaden bestämmes till 10 procent af den verkliga rustnings- eller roteringskostnaden, d. v. s. af det belopp, hvarmed nämnda kostnad, på nyss angifna sätt beräknad, öfverstiger värdet af de förmåner, som under form af ersättning för indragna augmentsräntor eller annat anslag af statsmedel för rustningen eller roteringen åtnjutas.

För soldatrotarne inom Särna, Idre och Hede byalag i Kopparbergs län, båtsmansrotarne på Visingsö, de nio båtsmansrusthåll i Kalmar län, för hvilka presterskapet emot eftergift af sina utlagor erlägger vakansafgift, äfvensom städernas båtsmanshåll, hvilka samtliga äro ställda på vakans enligt billiga grunder, torde deremot något understöd icke vara af behovet påkalladt.

Hvad särskildt rustningsbesväret beträffar, hafva olika förslag till lättande af detta besvär blifvit framställda, af Herr Eric Olsson i motionerna N:is 22 och 23, af Herr Ola Andersson i motionen N:o 58 och af Herr Dahn i motionen N:o 95. Frågan om beredande af sådan lättnad är ock enligt Utskottets mening förtjent af synnerlig uppmärksamhet.

Vid bedömande af denna fråga bör man erinra sig, att, medan roteringen uteslutande har egenskapen af ett i afseende å landets försvar jorden ålagdt besvär, förenar rustningen med nämnda egenskap äfven den att vara en form för utgörande af grundskatt. Kändt är nemligen, att af rustningsprestationerna skyldigheten att uppställa mönstergill karl motsvarar den jorden eljest åliggande roteringskyldigheten, medan åter rusthållaren genom utgörande af häst, beklädnad, sadelmundering och bevärning fritages från skyldigheten att utgöra den i jordeboken hemmanet påförda ränta. Sjelfva grundtanken i rusthålls-

inrättningen är således den, att räntan för rusthållshemmanen blifvit utbytt mot vissa prestationer i afseende på försvarsväsendet. Visserligen har för inrättningens genomförande i många fall fordrats att, der rusthållshemmanets räntor icke uppgått till det i enlighet med grunderna för rusthållsinrättningen erforderliga belopp, staten lemnat fyllnad genom anslag af augmentsräntor eller annat understöd, men denna omständighet förhindrar icke, att det belopp, hvarmed värdet af de nyssnämnda, egentliga rustningsprestationerna öfverstiger det anslagna understödet, rätteligen måste anses hafva egenskapen af en *skatt*.

Betraktar man rustningen ur denna synpunkt, nödgas man erkänna, att den i väsentlig grad saknar en egenskap, hvilken nu mera betraktas såsom oundgänglig hos en ändamålsenligt anlagd skatt, nemligen *bestämmdhet*. Oafsedt att skatten utgöres in natura och att skattebördans tyngd sålunda stiger eller faller med de årliga vaxlingarne i priset på rustningspersedlarne, kan den skattskyldige icke för någon viss tidsperiod med säkerhet beräkna hvarken huru mycket af hvarje persedel han har att under denna tid utgöra eller ens hvilka slag af persedlar honom åligger att anskaffa. Hans skyldigheter i detta afseende äro i allmänhet — vissa undantag gifvas — icke närmare begränsade, än att han skall anskaffa, bekosta och underhålla allt hvad som erfordras för att ryttaren, i krig som i fred, städse skall vara fullt utrustad till rikets tjenst. Hvad som för vinnandet af detta ändamål må vara behöfligt, hvilka beklädnads- och beväringssersedlar för karlen, hvilka utredningspersedlar för häst och karl och hvilka vapen skola af rusthållaren anskaffas är icke i lag bestämdt, utan är beroende af högsta armébefällets åsigt om hvad vid hvarje tidpunkt erfordras för kavalleriets hållande i tjenstdugligt skick. Lika litet kan rusthållaren uppgöra någon tillförlitlig beräkning rörande tiden för omsättning af de utaf honom anskaffade rustningspersedlar. Mångfaldiga af rusthållarens tillgörande oberoende omständigheter kunna vålla rubbning i en sådan beräkning. Hästen kan under tjenstgöringen störta eller genom sjukdom, olyckshändelse eller vårdslös behandling af ryttaren varda oduglig till tjenstehäst; modellen för beklädnads-, beväringssersedlar och öfriga persedlar kan förändras, eller ock kunna dessa persedlar genom ryttarens vanvård i förtid förstöras.

Om man ock må antaga, att vid tiden för indelningsverkets upprättande full motsvarighet förefunnits mellan rustningstungan och den grundskatt, för hvilken nämnda tunga trädt i stället, kan intet tvifvel förefinnas derom, att detta jemvigtsförhållande nu mera är fullständigt rubbadt. Grundskatten omsattes nemligen år 1869 i penningar, dervid

det värde å naturapersedlarne, efter hvilket omsättningen egde rum, beräknades efter en för de skattskyldige fördelaktig grund, nemligen medelvärdet emellan 1834—1853 årens medelpris samt 1862 års medelmarkegångspris. Ingen motsvarande förmån har kommit de grundskattegifvare, som fullgöra sin skattskyldighet genom rustning, till del; och samma ekonomiska företeelse, den konstant fortgående minskningen af penningarnes värde, som för dem, hvilka i penningar erlægga sin grundskatt, medför en successiv skattelindring, åstadkommer för de rustningsskyldige en direkt motsatt verkan, eller en ständigt fortgående stegring af värdet å de persedlar, hvilka de hafva att prestera. Talande siffror i detta hänseende skulle utan svårighet kunna anföras, men förhållandet torde vara tillräckligt känt för att icke erfordra någon vidlyftigare utredning.

Men den fortgående stegringen i varuprisen är icke den enda faktor, som verkar till en successiv stegring af rustningsbördan. Jemnsides med deuna verkar en annan, nemligen de alltjemt ökade anspråk, som den i våra dagar till en förut icke anad höjd utvecklade krigskonsten ställer på manskapets utbildning och materielens beskaffenhet. De under senare tider till antal och tidslängd ökade skolorna för manskapets utbildning vålla ökad slitning af beklädnads-, bevärings- och sadelmunderingspersedlar samt ökad risk för hästen; och de stora framsteg, som vapentillverkningen i våra dagar gjort och fortfarande gör, hafva medfört den oundvikliga följd, dels att vapnen varda allt dyrbarare att anskaffa, dels ock att allt tätare förändringar i de anbefalda modellerna måste ega rum.

Det anförda torde till fyllest ådagalägga befogetheten af påståendet, att rustningsbördan dels är stadd i jemnt stigande, dels till sin natur är så obestämd, att dess tryck icke på förhand kan till omfånget beräknas. Behåller man i minnet, att rustningen, så vidt den innefattar skyldigheten att prestera häst samt beklädnads-, bevärings-, rentygs- och sadelmunderingspersedlar, är en form för utgörandet af grundskatt, inses lätteligen, att frågan om lättnader i detta besvär icke utgör en del af frågan om grundskatternas uteslutande ur skattesystemet, utan har en själfständig betydelse. Det må i detta afseende vara nog att erinra derom, att de skäl, som pläga anföras till försvar för grundskatterna eller att, om ock dessa skatter ursprungligen blifvit ålagda efter orättvisa grunder, så lång tid sedan dess förflutit, att orättvisornas verkningar på den nuvarande generationen af skattskyldige hunnit blifva utplånade, samt att grundskattebeloppet utgör en känd storhet, som vid förvärfvandet af en fastighet tages i beräkning och inverkar på prisets

bestämmande, icke ega tillämpning på den i stället för en del af grundskatten trädde rustningsskyldigheten. För de rustningsskyldige är orättvisan fortfarande påtaglig; tungan af besväret ökas ständigt, men ökas ojemnt för olika rusthållare och under olika år, allt beroende på en mängd tillfälliga omständigheter, hvilket jemväl förhindrar, att bördans tyngd kan amorteras genom dess inverkan på fastighetsvärdet. Och förbises bör ej heller, att bördans tyngd ej beror uteslutande af de kostnader, den förorsakar, utan jemväl och i lika hög grad af de mångahanda obehag, som genom det obestämda i prestationerna vållas rusthållaren. Ehuru frågan om rustningsskyldighetens fortbestånd utgör en del af frågan om fortbeståndet af grundskatterna och indelningsverket, hvilken Utskottet ansett för närvarande icke böra komma under ompröfning, är alltså frågan om åstadkommande i möjligaste mån af rättvisa och lättnad vid utgörandet af det förstnämnda besväret en fristående angelägenhet, som enligt Utskottets tanke både kan för sig behandlas och under afvaktan på beslut i den större frågan redan nu bör komma till afgörande.

Såsom ofvan blifvit nämnt, föreligga i de till Utskottets behandling hänskjutna motionerna flera olika förslag till rustningsbördans lättande. Herrar Ola Andersson och Dahn hafva föreslagit, att staten skall öfvertaga den rusthållarne åliggande skyldighet att anskaffa och underhålla beklädnads-, beväpnings-, remtygs-, sadelmunderings- och trossersedlar, Herr Dahn derjemte, att staten skall öfvertaga remonteringen vid kavalleriet mot viss ersättning af rusthållarne, Herr Eric Olsson, att rusthållarne skola befrias från utgörande af trosspassevolansafgiften, äfvensom undfå ersättning för nummerhäst, som under tjänstgöring störtar eller så skadas, att han för framtiden blifver obrukbar.

Med stöd af de åsigter, Utskottet i detta ämne uttalat, anser sig Utskottet böra instämma i de väckta förslagen om statens öfvertagande af rusthållarnes skyldighet att prestera beklädnads-, beväpnings- m. fl. persedlar. Äfven ur synpunkten af statens rätt förstådda intresse tala starka skäl för en sådan åtgärd. Staten får, om den sjelf tager anskaffningen af dessa persedlar om hand, lättare att följa de snabba framsteg, särskildt vapentillverkningen i våra dagar gör, än om den dervid nödgades taga en visserligen icke i författningarne föreskrifven, men dock af billighet påkallad hänsyn till rusthållarens anspråk att icke varda öfver höfvan betungad. Och dessutom torde, på sätt redan 1877 års Särskilda Utskott erinrat, böra framhållas det ur ekonomisk synpunkt ofördelaktiga uti, att flere mindre föreningar af afnämare göra upp kontrakt om

leveranser af de ifrågavarande persedlarna i stället för att staten kan uppköpa dem i större partier för flere regementen.

Då känt är, att rusthållarne vid de afsutna kavalleriregementena i och för rustningen åtnjuta så stora förmåner, att dessa i allmänhet öfverstiga sjelfva rustningskostnaden, kunde ifrågasättas, huruvida den föreslagna åtgärden borde utsträckas äfven till dessa regementen, eller, på sätt Herr Ola Andersson i sin motion afsett, inskränkas till de beridna rusthållsregementena. Vål må medgifvas, att behof af lindring för rusthållarne i detta fall icke förefinnes, men följdriktigheten äfvensom hänsynen till ofvan angifna fördelar för staten vid anskaffandet af vapen och andra persedlar torde dock påkalla, att åtgärden erhåller en sådan utsträckning, att den kommer att omfatta samtliga rusthållsregementen och corpsen. Deremot torde af rusthållarne vid afsutna kavalleriet böra fordras en viss årlig afgift såsom godtgörelse för befrielsen från skyldigheten att prestera ifrågavarande persedlar — erinras bör, att bemälda rusthållare mot erläggande af hästvakansafgift redan nu äro befriade från anskaffande, förutom af häst, äfven af sadelmundering — och torde denna afgift lämpligen, med beräkning af de uti Kammarrådet Anderssons betänkande angående sättet för grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning antagna årliga värden å beklädnad 35 kronor, å remtyg 2 kronor och å bevärning 3 kronor, kunna sättas till 40 kronor.

Fråga kan uppstå, huruvida icke, äfven vid de beridna rusthållsregementena, någon godtgörelse för statens öfvertagande af de ifrågavarande prestationerna borde af rusthållarne fordras. Med fästadt afseende på de förmåner, som tillgodokommit ej mindre öfriga grundskattegifvare genom grundskatternas fixering i penningar efter en för de skattskyldige förmånlig beräkningsgrund, än äfven rotehållarne genom statens öfvertagande af beklädnadsbestyret, allt förmåner, för hvilka ingen motsvarighet kommit rusthållarne till del, anser sig Utskottet likväl icke böra ifrågasätta någon sådan skyldighet för rusthållarne. Visserligen förekomma äfven vid de beridna rusthållsregementena stundom rusthåll, hvilka för rustningen åtnjuta så hög godtgörelse, att ingen lindring i besväret kan anses af behofvet påkallad. För sådana fall har Herr Ola Andersson i sin föreliggande motion föreslagit, att då rustningsunderstödet uppgår till öfver 200 kronor, derå må afdragas 40 kronor. Då likväl genom uppställandet af dylika undantag åtgärden göres mer än nödigt invecklad, anser Utskottet någon begränsning i den af motionären antydda riktning icke böra fastställas, helst de fall, då en sådan vore af behofvet påkallad, torde vara jemförelsevis få.

Motionären har vidare ansett, att de hel- och halfvakanta rusthållen borde, till följd af den lättnad, som tillkomme de effektivt rustande, erhålla rätt att uppsäga ingångna kontrakt, der de icke redan ega sådan rätt, samt derefter ingå nytt aftal eller uppsätta rustning. Då emellertid de flesta vakanta rusthåll äro skyldiga att in natura utgöra vissa af de nu ifrågavarande persedlarne och således omedelbart komme i åtnjutande af en lättnad, motsvarande dessas värde, och de vakanta rusthållen dessutom kunna sägas vara i besittning af det företräde framför de effektiva, att de förras rustningskostnad är till hufvudsaklig del för vakanstiden fixerad, medan åter de senares är till beloppet vexlande och enligt regeln stigande, synes med den ifrågasatta åtgärdens fullständiga genomförande beträffande de vakanta rusthållen utan olägenhet kunna anstå, till dess kontrakten tilländalöpa.

På sätt Herr Ola Andersson föreslagit, torde staten samtidigt med öfvertagande af de ifrågavarande persedlarne böra erhålla fri dispositionsrätt till i bruk varande, af rusthållarne anskaffade motsvarande persedlar; och lärer derjemte, i öfverensstämmelse med hvad som egt rum vid mötespassevolansafgiftens afskaffande genom Kongl. kungörelsen den 24 Maj 1841, vid statsverkets öfvertagande, mot godtgörelse, af den större båtsmansbeklädnaden enligt Kongl. kungörelsen den 22 December 1848, vid upphörande af det från rotehållarne eller soldaterna vid indelta, roterade infanteriet utgående bidrag till soldatbeklädnadens anskaffande och underhåll, enligt Kongl. kungörelsen den 23 Mars 1858, vid upphörande af åliggandet för indelta kavalleriets rusthållare att mot penningar eller fourageartiklar bekosta rustningshästarnes utfodring vid möten och mönstringar samt andra tjänstgöringstillfällen, enligt Kongl. kungörelsen den 17 Juli 1858, äfvensom vid statsverkets öfvertagande, mot godtgörelse, af de s. k. småpersedlarne och kappsäcken vid båtsmanshållet, enligt Kongl. kungörelsen den 28 Maj 1867, såsom vilkor äfven för den nu föreslagna lindringen böra stadgas, att densamma kommer att fortfara endast så länge ett det upphörda åliggandet motsvarande statsanslag af Riksdagen anvisas.

För öfrigt har Utskottet bort erinra, att likasom, på sätt uti Kongl. kungörelsen den 23 Mars 1858 blifvit uttryckligen förklaradt, genom kronans öfvertagande af rotehållarnes beklädnadsbestyr, ingen ändring skett uti gällande föreskrifter om rotehållarens skyldighet att förvara beklädnaden, komme ej heller genom den nu ifrågasatta åtgärden rusthållarne att befrias från dem åliggande skyldigheter i afseende på vården af beklädnads- och beväringspersedlarne, sadelmunderingen m. m.

Rusthållarnes skyldighet att hålla tältlags- och fortskaffningstross

för regementet fullgöres nu mera genom erläggande af en årlig s. k. trosspassevolansafgift. Denna afgift har uppkommit på det sätt, att Kongl. Maj:t och kronan enligt särskilda, genom nådiga resolutioner af åren 1775, 1776 och 1778 fastställda aftal med vederbörande rusthållare åtagit sig att både i freds- och krigstid för all framtid ombesörja anskaffandet, underhållandet och fortskaffningen af rusthållsregementens och corpsers tross äfvensom tillhandahållandet af trosskuskar och trosshästar, fullt munderade, emot en för hvarje helt rusthåll utgående afgift, till belopp i nuvarande myntslag af 3 kronor 75 öre i fredstid och 4 kronor 37 öre i krigstid vid de skånska kavalleriregementena, Vestgöta regemente och Smålands grenadierbataljon, af 4 kronor 37 öre så i fred som krig vid Andra Lifgrenadierregementet, och af 4 kronor 75 öre vid Lifregementets Dragon-, Husar- och Grenadiercorpser. Herr Eric Olsson har föreslagit, att rusthållarne måtte befrias från erläggande af denna afgift, men då berörde afgift redan sedan längre tid tillbaka är för all framtid fixerad till ett visst belopp i penningar, och dess utgörande följaktligen icke är förbundet med några af de olägenheter, hvilka Utskottet ofvan anmärkt såsom förefintliga i fråga om de s. k. ovissa besvären, kan Utskottet för sin del icke förorda bifall till motionärens förslag.

Hvad åter angår rusthållarnes skyldighet att anskaffa och underhålla häst, erkänner Utskottet villigt, att fullgörandet af detta besvär är förbundet med sådana olägenheter för rusthållaren, att hvad Utskottet ofvan yttrat om det ojemnt fördelade och obestämda i rustningsbördans tryck derå eger full tillämplighet. Besväret växer med de stigande hästprisen och de i följd af ökad antal kommenderingar m. m. stegrade fordringarne på hästen, och dess tyngd mångdubblas för rusthållaren, om han, såsom med de tillfälligheter, för hvilka en tjenstehäst är utsatt, lätteligen kan inträffa, nödgas inom loppet af en kortare tid flere gånger remontera. Förgätas bör emellertid icke, att prestationen af häst just utgör det för rusthållsinrättningen kännetecknande, och att för den skull rusthållarens befriande derifrån svårligen torde kunna ifrågakomma annat än i sammanhang med indelningsverkets upphäfvande och införandet af en ny härorganisation, hvartill förslag dock nu icke föreligger. Åtminstone synes Utskottet den af Herr Dahn i ofvan åberopade motion anvisade utväg, eller statens öfvertagande af remonteringen mot en viss årlig afgift af rusthållet, icke vara af beskaffenhet att kunna vare sig ur statens eller rusthållarens synpunkt godkännas. I och med det eganderätten till hästen öfvergår till staten, kan det icke anses lämpligt och för en omsorgsfull skötsel af hästen

betryggande, att densamme fortfarande skall hos rusthållaren underhållas och fodras. I alla händelser finge öfver rusthållarens sätt att fullgöra detta sitt åliggande föras en sträng kontroll, hvilken komme att medföra ej mindre för vederbörande befäl talrika och besvärliga inspektioner, än äfven för rusthållaren obehag och må hända trakasserier, fullt uppväggande dem, för hvilka han nu stundom förmenar sig vara från befälets sida utsatt. Äfven anspråk på ersättning för vanvård af hästen med deraf flytande vidlyftiga och kostsamma rättegångar torde ej utelämnas. Mången rusthållare, som nu sjelf uppföder hästar för att vid blifvande ledighet insätta dem för numret, torde ej heller med förändringen finna sig tillfredsställd.

Å andra sidan synes det Utskottet oförnekligt, att, derest ersättning kunde beredas rusthållare för häst, som utan rusthållarens förvallande under tjenstgöring störtar eller så skadas, att han för framtiden blir obrukbar som tjenstehäst, rusthållaren derigenom skulle befrias från en af de tyngsta och mest öfverklagade af de med rustningen förenade bördor, utan att ändock staten deraf skulle tillskyndas synnerligen afsevärd kostnad. Utskottet instämmer derföre i syftet af den utaf Herr Eric Olsson i ämnet väckta motion, men anser sig dock i frågans nuvarande skick icke böra tillstyrka Riksdagen att derom fatta definitivt beslut. Innan medel för ändamålet beviljas — hvilket för öfrigt, enligt Utskottets mening, bör ske, icke under formen af anslag för bildande af en fond, utan genom uppförande i riksstaten af ett anslag, från hvilket ersättningarna borde utbetalas — torde en närmare utredning angående de förhållanden och vilkor, under hvilka ersättning skulle utgå, böra ega rum. I sådant afseende bör tagas under ompröfning, huruvida liden skada skall till hela beloppet ersättas af staten eller någon del deraf bäras af rusthållaren, huruvida skäl må vara för handen att anlita de i många orter bildade hästförsäkringsbolagens medverkan o. s. v., och likaså böra bestämda föreskrifter meddelas om hvad, som med hästens tjenstgöring skall förstås, om kontroll derå, att skadan är af rusthållaren oförvållad, om sättet för ersättningsbeloppets bestämmande m. m., hvarom allt Utskottet saknar tillfälle att nu framlägga förslag. Utskottet anser derföre, att Riksdagens åtgärd för närvarande bör inskränkas till en underdånig anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda den föreliggande frågan och derefter till nästkommande Riksdag aflåta nådig proposition i ämnet.

Sedan år 1858 har kronan fullständigt öfvertagit rotehållarnes vid indelta armén beklädnadsskyldighet. Vid båtsmanshållet äro deremot rust- och rotehållare fortfarande pligtiga att prestera båtsmannens beklädnadspersedlar, likväl med rust- eller rotehållaren lemnad rätt att om beklädnadsbestyrets öfvertagande af kronan mot viss godtgörelse träffa aftal. Enligt Kongl. kungörelsen den 22 December 1848 får nemligen sådant aftal ingås beträffande den s. k. större beklädnaden, och enligt Kongl. kungörelsen den 28 Maj 1867 angående kappsäcken och de s. k. småpersedlarne (skjortor, strumpor och skor) mot en ersättning till kronan, som af rustningen årligen och af roteringen vid hvarje uppfordring till års- eller sommartjenst eller sjökommendering utgöres i fredstid med belopp, motsvarande fyra femtedelar af kostnaden efter medeltalet af nästföregående tio års markegång i hvarje län för de persedlar, från hvilkas utgörande rust- eller rotehållare befrias, men i krigstid full ersättning efter markegång, på samma sätt beräknad. Samtliga båtsmansnummer hafva ingått kontrakt om den större beklädnadens öfvertagande af kronan. Deremot hade, enligt uppgift från Marinförvaltningen, 546 nummer vid båtsmanshållet vid 1883 års utgång icke ingått kontrakt med kronan om anskaffning och underhåll af kappsäck och småpersedlar.

Med fästadt afseende på den lättnad, som genom beklädnadsbestyrets öfvertagande af kronan utan ersättning redan kommit rotehållarne vid indelta armén till del, och de lindringar i rustningsbördan, som genom Utskottets förslag om statens öfvertagande af beklädnads-, beväpnings-, remtys- och sadelmunderingspersedlarne skulle komma att beredas rusthållarne vid indelta armén, torde billigheten fordra, att någon lättnad beredes jemväl rust- och rotehållare vid båtsmanshållet; och synes, i öfverensstämmelse med hvad Herr Ola Andersson i motionen N:o 59 föreslagit, sådan lättnad lämpligen kunna beredas genom rust- och rotehållarnes befrielse från skyldigheten att hålla kappsäck och småpersedlar. I sammanhang härmed, och då ett visst antal rusthåll i Blekinge och Södra Møre, jemlikt Kongl. brefvet den 10 Maj 1872, för lindring i fattigvårdstungan inom vederbörande kommuner få ställas på vakans, torde, på sätt ock motionären föreslagit, en motsvarande lindring böra beredas dessa rusthåll, hvilka när som helst kunna af Kongl. Maj:t till uppsättning anbefallas och förty, såsom af 1877 års Särskilda Utskott redan blifvit framhållet, strängt taget hvarken äro effektiva eller vakanta, genom nedsättning med en tiondedel af deras årliga vakansafgifter.

Beträffande de anslag, som i händelse af bifall till Utskottets ofvan framställda förslag varda erforderliga, tillåter sig Utskottet anföra följande.

Med beräkning för rusthållarnes så kallade ovissa besvär af de i Kammarrådet Andersons ofvan åberopade betänkande angifna värden, eller för beklädnad 35 kronor, för remtyg 2 kronor, för bevapning 3 kronor och för sadelmundering 12 kronor, skulle sammanlagda värdet å dessa besvär för hvarje rusthåll uppgå till 52 kronor. Då antalet rusthåll, effektiva och vakanta, vid de beridna rusthållsregementena enligt samma betänkande är 3,505, skulle sammanlagda värdet af de prestationer, som dels omedelbart, dels, i fråga om de vakanta numren, efterhand, skulle frångå staten, uppgå till 182,560 kronor. Med afseende dels derå, att staten utan tvifvel varder i stånd att för lägre kostnad än de enskilde anskaffa de ifrågavarande persedlarne, dels ock derå att i nyss angifna antal rusthåll ingå 55 rusthåll, som fullgöra sin rustningsskyldighet genom hingsthållning och redan nu äro befriade från alla öfriga utgifter för rustningen (utom trosspassevolansafgiften), torde emellertid anslaget för anskaffning af merberörda persedlar kunna sättas till något lägre belopp än det ofvan beräknade årliga värdet å persedlarne och lämpligen kunna bestämmas till 150,000 kronor. Anslaget lär böra erhålla karakteren af reservationsanslag och med afseende derå, att rusthållarnes fortfarande åtnjutande af den föreslagna befrielsen blifvit satt i beroende af anslagets fortsatta beviljande, såsom särskildt, ordinarie anslag uppföras å fjerde hufvudtiteln.

Då kronans öfvertagande af de nämnda persedlarne vid de afsutna rusthållsregementena är beroende deraf, huruvida rusthållarne vid dessa regementen förklara sig villiga att ingå på erläggandet af den fordrade godtgörelsen, torde nyssberörda anslag icke för närvarande behöfva sättas så högt, att detsamma äfven komme att innefatta ersättning för de persedlar, som vid de afsutna regementena frånginge kronan, helst, derest förändringen kommer till genomförande äfven vid dessa regementen, kronan skulle ega för ändamålet disponera de från rusthållen inflytande afgifterna.

Enligt inhemtade upplysningar erlades under år 1883 för de båtmansnummer, som med kronan ingått aftal om kappsäckens och de så kallade småpersedlarnes anskaffande en godtgörelse af sammanlagt 23,431 kronor 50 öre, deraf på indelningen belöpte 10,943 kronor 56 öre och på roteringen 12,487 kronor 94 öre, hvarjemte, såsom ofvan blifvit nämnt, 546 nummer fortfarande presterade berörda persedlar in natura. Med afseende dels derå, att den för indelningen uppgifna siffra

icke utvisar hela det belopp, som kan affordras de rusthåll, hvilka med kronan afslutat kontrakt, enär en del af dessa rusthåll tillhöra det antal (vid 1883 års slut 1,038), som på grund af 1872 års Kongl. bref tills vidare äro vakanta, dels ock derå, att ersättningen erlægges af rustningen hvarje år, men för roteringen allenast hvar tredje år, torde någon medeltalsberäkning angående det belopp, som i sådan ersättning på hvarje båtsmansnummer belöper, svårligen kunna grundas på nyss anförda siffror. Enligt den vid komiténs för utredning af frågan om lindring i båtsmanshållet den 10 December 1870 afgifna underdåniga utlåtande fogade tabell, bil. 17, utgjordes emellertid vid nämnda tidpunkt ifrågavarande ersättning vid rustningen i Blekinge med 9 kronor 26 öre och i Södra Møre med 7 kronor 3 öre, allt årligen, samt vid roteringen med belopp varierande mellan 2 kronor 83 öre samt 4 kronor 43 öre per år räknadt. Under antagande att, till följd af stigande markgångspris, nämnda värden sedan år 1870 ökats för rustningen till respektive 11 och 9 kronor samt för roteringen till i medeltal 4 kronor, skulle hela värdet af den ifrågavarande prestationen kunna beräknas till 37,600 kronor, eller i rundt tal 40,000 kronor, hvilket sistnämnda belopp Utskottet anser böra såsom särskildt reservationsanslag å ordinarie stat under riksstatens femte hufvudtitel för bekostande af båtsmäns kappsäck och småpersedlar uppföras.

För beredande af den af Utskottet förordade lättningen af tio procent i rustnings- och roteringsbesvärerna torde böra å ordinarie stat under fjerde och femte hufvudtitlarna uppföras särskilda förslagsanslag, motsvarande ungefärligen en tiondedel af det beräknade värdet å rustnings- och roteringsbesvärerna (jfr. bilagorna Inkomstberäkningen och Nionde hufvudtiteln till Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof vid 1883 års riksdag) eller å fjerde hufvudtiteln ett belopp af 475,000 kronor och å femte hufvudtiteln ett belopp af 75,000 kronor.

Slutligen har Utskottet bort erinra, att vid bestämmande af de värden å prestationerna vid rusthåll och rotar, efter hvilka lättningen skall beräknas, de af 1883 års Särskilda Utskott beräknade värden blifvit, med tillämpning af de här ofvan angifna värdebestämmelser å de s. k. ovissa besvärerna vid rusthållet samt å kappsäcken och småpersedlarna vid båtsmanshållet och med iakttagande att förstnämnda värden bort bestämmas till jemna tiotal, minskade vid det berustade kavalleriet med 50 kronor, och vid båtsmansindelningen med 10 kronor, hvaremot vid båtsmansroteringen någon minskning icke ansetts böra äga rum.

På grund af hvad Utskottet i fråga om rustnings- och roteringsbesvären anført, hemställer Utskottet:

B.

1:o) att för beredande från och med början af år 1885 åt rust- och rotehållare af en lättnad i rustnings- och roteringsbesvären, motsvarande 10 procent af besvärens värde, måtte å ordinarie stat under riksstatens fjerde och femte hufvudtitlar uppföras särskilda förslagsanslag till belopp, å den förra hufvudtiteln af 475,000 kronor och å den senare af 75,000 kronor; börande i fråga om understödets utbetalande iakttagas:

att prestationerna för hvarje rusthåll eller rote bestämmas regements-, corps- och, vid båtsmanshållet, kompanivis till nedannämnda värden:

vid berustade kavalleriet:

för Lifregementets dragoncorps.....	}	350 kronor,
» Lifregementets husarcorps.....		
» Smålands husarregemente		320 »
» Skånska husarregementet	}	300 »
» Skånska dragon- d:o		

vid berustade infanteriet:

för Lifregementets grenadiercorps	}	320 »
» Vestgöta regemente		
» Andra Lifgrenadierregementet		310 »
» Smålands grenadierbataljon		300 »

vid roterade kavalleriet:

för Jemtlands hästjägarecorps (för dubbelrote).....		300 »
---	--	-------

vid roterade infanteriet:

för Första Lifgrenadierregementet	}	180 »
» Uplands regemente.....		
» Vestgöta Dals »		

för Skaraborgs regemente	170	kronor,
» Nerikes »	160	»
» Vermlands »		
» Vestmanlands »	150	»
» Jönköpings »		
» Kronobergs »	150	»
» Kalmar »		
» Dalregementet	140	»
» Bohusläns regemente		
» Helsinge »	150	»
» Elfsborgs »		
» Vesterbottens fältjägarcorps	130	»
» Södermanlands regemente		
» Jemtlands fältjägarcorps	130	»
» Norra skånska infanteriregementet		
» Södra skånska »		
» Norrbottens fältjägarcorps		

vid berustade båtsmanshålllet:

för Blekinge 1:a—6:e kompani	110	»
» Södra Möre 1:a—3:e »	100	»

vid roterade båtsmanshålllet:

för Tjusts kompani	130	»
» Gotlands 1:a och 2:a		
» Södermanlands 1:a och 2:a		
» Södra Roslags 1:a och 2:a		
» Norra » 1:a och 2:a		
» Andra Norrlands 1:a och 2:a	120	»
» öfriga båtsmanskompanier		
» frälseroteringen i Blekinge och Södra Möre	130	»
» utsockne frälsehemman i Halland (half vakansafgift)	60	» ;

att till grund för beräkningen af det understöd, som består hvarje rusthåll eller rote, skola läggas

ofvannämnda värden, med undantag för med ordinarie rotering, till hälften emot annan roterad jord, belagda hemman inom de f. d. privilegierade jernbergs-lagen, hvilka hemmans roteringsskyldighet för hvarje rote skall bestämmas till hälften af ofvannämnda medelvärde för det regemente, till hvilket de äro indelade eller inom hvars stånd de äro belägna;

att understöd icke består

a) sådana vakanta rusthåll och rotar, hvilkas vakansafgifter jemte öfriga prestationer icke uppgå till åttio procent af ofvan angifna medelvärde för det regemente, corps eller kompani, hvartill de höra;

b) soldatrotarne inom Särna, Idre och Hede byalag i Kopparbergs län, båtsmansrotarne på Visingsö samt de nio båtsmansrusthåll i Kalmar län, för hvilka presterskapet emot eftergift af sina utlagor erlägger vakansafgift, äfvensom städernas båtsmanshåll;

att till öfriga rusthåll och rotar skall utbetalas ett årligt understöd, som för rotar, hvilka icke åtnjuta understöd af statsmedel, bestämmas till tio procent af ofvannämnda medelvärden, men för rusthåll och sådana rotar, som åtnjuta understöd af statsmedel, till 10 procent af det belopp, hvarmed ofvan upptagna medelvärde öfverstiger värdet af det för rustningen eller roteringen åtnjutna understöd, hvarom i nästföljande punkt säges;

att de till statsverket indragna ränte- och tiondeanslag äfvensom sådana afskrifna räntor, för hvilka ersättning till rusthåll och rotar nu utbetalas efter årlig medelmarkegång, skola omsättas till penningar efter medeltalet af 1873—1882 årens medelmarkegångspris, och skall beloppet deraf med tillagd forsellönsersättning å spanmålen, beräknad till 8 öre kubikfoten för råg och korn samt 6 öre kubikfoten för hafre, för hvarje rusthåll eller rote sammanföras med det till rusthållet eller roten eljest från statsverket utgående penningeanslag; samt

att de ytterligare bestämmelser, som för utbetal-

ningen af detta understöd kunna finnas erforderliga, må af Kongl. Maj:t meddelas;

2:o) att å ordinarie stat under fjerde hufvudtiteln måtte uppföras ett reservationsanslag å 150,000 kronor i och för statsverkets öfvertagande från och med år 1885 af den rusthållarne vid ej mindre det berustade kavalleriet än äfven det berustade infanteriet åliggande skyldighet att anskaffa och underhålla beklädnads-, beväring-, remtygs- samt häst- och sadelmunderingspersedlar, under vilkor, att staten samtidigt erhåller fri dispositionsrätt till i bruk varande, af rusthållarne anskaffade, motsvarande persedlar; att den rusthållarne beredda lindring kommer att fortfara endast så länge ett det upphörda åliggandet motsvarande statsanslag af Riksdagen anvisas; samt att, hvad det berustade infanteriet beträffar, af hvarje rusthållsnummer till statsverket erlägges en årlig ersättning för besvärets upphörande af 40 kronor, hvilken må af Kongl. Maj:t för det med besväret afsedda ändamål disponeras;

3:o) att å ordinarie stat under femte hufvudtiteln måtte uppföras ett reservationsanslag å 40,000 kronor i och för statsverkets öfvertagande från och med år 1885 af den rust- och rotehållare vid båtsmanshållet åliggande skyldighet att anskaffa och underhålla de till båtsmansbeklädnaden hörande s. k. småpersedlarne samt kappsäcken, under vilkor, att staten samtidigt erhåller fri dispositionsrätt till i bruk varande, af rust- eller rotehållare anskaffade motsvarande persedlar, och att den rust- och rotehållarne beredda lindring kommer att fortfara endast så länge ett det upphörda åliggandet motsvarande statsanslag af Riksdagen anvisas; samt

att i sammanhang dermed den för rusthåll inom Blekinge län och Södra Møre härad af Kalmar län, hvilka på grund af Kongl. brefvet den 10 Maj 1872 äro eller blifva vakanta, utgående årliga vakansafgift må från och med år 1885 med en tiondedel minskas;

4:o) att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, under

hvilka vilkor ersättning må kunna rusthållare beredas för nummerhäst, som under tjenstgöring störtar eller så skadas, att han för framtiden blifver såsom tjenstehäst obrukbar, samt derefter för nästkommande Riksdag framlägga förslag i ämnet;

5:o) att de af Herrar C. A. Larsson, Eric Olsson, J. Andersson, Rundbäck, L. J. Larsson och Dahn väckta motioner, så vidt de afse rustnings- och roteringsbesvären, icke, i vidsträcktare mån än ofvan blifvit sagdt, måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 24 Mars 1884.

På Stats-Utskottets vägnar:

Gustaf Sparre.

Reservationer:

vid A (angående grundskatterna):

af Herrar Grefve *G. Sparre*, *R. Montgomery-Cederhielm*, *L. V. S. Lothigius*, Friherre *G. Tamm* och *R. Törneblad*, hvilka ansågo, att Utskottets utlåtande i denna del bort ega följande lydelse:

»Hvad beträffar nu ifrågavarande förslag, hvilka samtliga åsyfta åtgärder, gående ut på ett mer eller mindre fullständigt afskaffande af grundskatterna, vill Utskottet erinra derom, att Riksdagen redan i underdånig skrifvelse den 24 Maj 1873, med framhållande af önskvärheten ej mindre af grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning än äfven af den indelta arméns ersättande med en på en utsträcktare tillämpning af den allmänna värnpligten grundad organisation af landets försvarsväsen, anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes, under förut-

sättning att en sådan härordning blefve af Konung och Riksdag antagen, i sammanhang med förslag dertill, i nåder föreslå stadganden, genom hvilka, efter en måttstock af tre procent årlig afskrifning, ej mindre rustnings- och roteringsbesvärerna med deraf härflytande kostnader komme att efter hand minska och slutligen försvinna, än äfven grundskatterna upphöra, mot det all jordbruksfastighet åsättes bevillning efter samma grunder som all annan fastighet. Den af Riksdagen sålunda uttalade åsigt om önskvärdheten af grundskatternas afskaffande hvilat dock på förutsättningen af ett samtidigt tillfredsställande ordnande af landets försvarsväsen, hvarom förslag dock nu ej föreligger; och då derjemte med frågan om grundskatternas afskaffande sammanhänga frågor om vidare gående förändringar i hela vårt skattesystem, hvilka förändringar nu ej heller till afgörande föreligga, anser Utskottet förslag i dessa frågor först böra afvaktas, innan åtgärder i den af motionärerna antydda syftning vidtagas; hemställande Utskottet fördenskull,

att de af Herrar Biesert, C. A. Larsson, A. P. Danielson m. fl. samt J. Andersson väckta, här ofvan omförmälda motioner, i hvad de afse grundskatterna, icke må af Riksdagen bifallas.»

af Herr *L. M. Nordenfelt*;

af Herr *C. F. Casparsson*, med hvilken Friherre *H. M. Palmstierna* instämde:

»Om jag ock ej kunnat biträda de förslag till grundskatternas partiella eller fullständiga afskrifning, som blifvit framställda, så anser jag dock frågan om jordbeskattningens ordnande på ett för staten och för de skattskyldige tillfredsställande sätt vara allt för vigtig för att ej kräfva en snar lösning. Enligt min uppfattning, stödd ej blott på de senast förflutna 11 årens erfarenhet inom vårt eget land, utan äfven på hvad förhållandena i andra land i detta afseende gifvit vid handen, förer den hittills beträdda vägen ej till målet. Intet civiliseradt land har, så vidt jag känner, kunnat undvara en grundskatt på den fasta förmögenheten; och der en sådan blifvit en gång pålagd är det, med ett enda undantag, exempellöst att den åter blifvit borttagen. I Norge har visserligen *aflösning* medgifvits af den del af grundskatten, som motsvarar jordeboksräntan i Sverige — ehuru detta medgifvande synes blifvit föga begagnadt — hvarjemte successiv *afskrifning* å den återstående delen af grundskatten blifvit *vilkorligt* beviljad. Men i Norge är dels jordbruksnäringen af mera underordnad betydelse såsom inkomst-

källa för staten, dels är den på jorden hvilande grundskatten icke legalt upphäfd, utan dess utgörande blott tills vidare suspenderadt; hvarjemte i grundskattens ställe trädt ett nytt skattesystem, grundande statens inkomster hufvudsakligen på tullintrader samt bränvins-, malt- och stämpelafgifter.

Med detta undantag äro grundskatterna eljest öfverallt bibehållna. I sjelfva det rika England, der man lika som i Norge medgifvit grundskattens aflösning, men till dess fulla värde, upptogs ännu i budgeten för finansåret 1876—77 inkomsten af grundskatten till öfver 1,000,000 £ St. eller till omkring $\frac{1}{70}$ -del af samtliga statsinkomsterna.

I Frankrike, i Österrike, i Preussen och öfriga tyska stater samt i Danmark har man deremot med omsigt och framtidsblick sökt afhjelpa den ojämhet i jordbeskattningen, som dels från början förefunnits, dels under tidernas lopp uppkommit, genom reglering och borttagande af de befintliga missförhållandena. Föredömet särskildt från Preussen och Danmark, der den förut skattefria jorden blifvit mot skäligt vederlag belagd med grundskatt, är med hänseende till våra, i flera fall likartade förhållanden, ganska beaktansvärdt. Denna i Europas kulturländer med framgång anlitade utväg att genom utjemning af bördan lösa »grundskattefrågan» har hos oss hittills ej vunnit afseende. Både den äldre grundskattekomitén från år 1864 och den senaste skattekomitén har, ehuru på mycket lätta skäl, såsom utförbar stämplat denna i ofvan uppräknade stater genomförda metod för den grannliga frågans lösning. Och medgifvas måste, att, om verkligen en *ny* fullständig uppmätning och uppskattning af all jord i riket vore för ändamålet nödvändig, de mot en dylik *utjemning* framställda betänkligheterna kunde vara beaktansvärda. Men hos oss äro, för vidtagandet af en i denna riktning gående åtgärd, redan betydliga förarbeten undangjorda, i hvilket afseende må erinras om det till afslutning sig närmande skiftes- och afvittringsverket, de jordbruksstatistiska arbetena, bevillnings- och taxeringskomitéernas utredningar, det pågående ekonomiska kartverket samt de socknevis företagna prestlöneregleringarne, hvilka arbetens med hvarandra jemförda resultat bör kunna lemna en god vägledning för bedömandet af jordens värde och skatteförmåga.

I det bekanta arbetet »*Om beskattningens grunder i Sverige*» framstälde redan år 1832 författaren, Grefve M. Björnstjerna, tanken att, med den då begagnade mycket ofullständiga och bristfälliga uppskattningsmetoden lägga taxeringsvärdet till grund för den skattejemkning, som han ansåg böra föregå en af honom föreslagen afskrifning af de på jorden hvilande skatterna, och de sedan dess mycket förbättrade

metoderna för uppskattandet af jordfastighets råtta värde med deraf följande säkrare resultat synas bereda möjlighet att numera kunna utfinna ett så tillförlitligt taxeringsvärde, att en grundskattereglering skulle kunna derpå byggas.

Den nuvarande grundskatten, beräknad i jernadt tal till 6,000,000 kronor, utgör blott 2,74 kronor per mille af den svenska jordens år 1882 till 2,187,563,000 kronor uppskattade taxeringsvärde. Då man antagit att en skatt, som icke öfverstiger en half procent af taxeringsvärdet, ej kan anses för den dermed belagda jorden medföra någon nämnvärd tunga; och då den nuvarande grundskatten, lika fördelad på all jord, skulle utgöra blott något öfver en fjerdedels procent af den svenska jordens taxeringsvärde, så kan jag vid sådant förhållande ej finna något giltigt skäl att nu besluta en *afskrifning* af grundskatterna. Deremot utgör deras ojemna fördelning, och särskildt den omständigheten, att en del jord är derifrån alldeles befriad, ett, som mig synes, talande skäl för en *reglering* af de under sekternas lopp uppkomna missförhållandena. Och för en sådan reglering, så vidt den afser skattejorden, kan till stöd åberopas historisk häfd.

Uppå allmogens anförda besvär, »huruledes deras hemman, de åbo och sitta uppå, åre med ringa ågor och utrymme försedde, dock likväl proportionaliter emot andra hemman högre skattlagde, ån de mågte göra skål före», resolverade nemligen Kongl. Maj:t år 1644: »Hennes Kongl. Maj:t hafver på desse allmogens inkomne besvär och klagan sig tillförene nådigst förklarat, att vela uti alle Landsåndar och provinser i Riket en allmån revision och jordrefning anställa låta, hvarigenom slika och flera besvär skåligen afhjelpas kunde, hvilket ock länge sedan hade blifvit efterkommet, der H. K. Maj:t med andre Rikets högviktige värf och årenden icke hade varit öfverhopadt och belastadt. Icke dess mindre vill H. K. Maj:t, sin förrige nådige förklaring till följe, båra der sorg och åhåga före, att bemålde revision med forderligaste, som ske kan, må inrättas och i verket stållas».

Den utlofvade revisionen kom likväl icke till stånd; men att löftet ånnu efter 75 års förlopp fortfarande åsågs bindande framgår bland annat af Kongl. Maj:ts resolution på allmogens besvär år 1719. »Kongl. Maj:t finner», såges det uti nämnda resolution, »att denna klagan af allmogen på åtskilliga Riksdagar tillförene är förd vorden, och jemväl uppå 1644 års Riksdag vara beslutit, att uti alla landsåndar och provinser i Riket en allmån revision och jordrefning skulle anställas. Och såsom Kongl. Maj:t pröfvar åfven ett slikt allmåt refvande på många orter och derefter inrättad ny skattläggning vara nödig och billig, em-e

dan den ene af Kongl. Maj:ts trogne undersåtare af allmogen icke bör besväras med svårare börda framför den andre, utan hvar och en draga lasten efter hemmanens och egornas beskaffenhet; alltså vill Kongl. Maj:t i nåder vara betänkt, att en sådan revision och refning anställles, så snart som det sig göra låter. Men emellertid, och till dess en sådan Refning och Skattläggning ske kan, hvartill mycken tid erfordras, så kan Kongl. Maj:t i det, som härtills varit, ej göra någon ändring.»

Af det här anförda synes framgå, att en revision af jordbeskattningen med deraf följande ny refning och skattläggning redan på 1600- och 1700-talet ansetts af förhållandena påkallad, ehuru de oroliga tiderna då förhindrade sakens utförande. Den i dessa Kongl. resolutioner uttalade grundtanken återfinnes emellertid fullständigt utvecklade och fullföljd i de *grundskatteregleringar*, som under detta århundrade blifvit i flere andra stater genomförda. Att ett sådant sätt att lösa grundskattefrågan icke medför alltför stora svårigheter, och att det tillgodoser samhällets, d. v. s. *allas* rätt, visar dessa staters föredöme. Öfvertygad att grundskatternas afskaffande vore ett finansielt, politiskt och socialt missgrepp, men att deremot deras *utjemnande genom en rättvis och omsigtsfull skattereglering* vore en åtgärd, som, på samma gång den afväpnade ett berättigadt missnöje, skulle bättre än den nuvarande jordbeskattningen kunna tillgodose samhällets kraf under möjligen inträffande olyckstider, har jag velat reservationsvis anmäla min afvikande mening både från deras, som i jordbruksnäringens namn påyrka grundskatternas fullständiga afskaffande, och från deras, som i dessa skatters orubade bibehållande vilja bevara ett bytesmedel för erhållandet af ett betryggadt försvar.

Med stöd af hvad jag sålunda haft äran anföra, får jag vördsamt hemställa,

att de af Herrar Biesert, C. A. Larsson, A. P. Danielson m. fl. samt J. Andersson väckta motioner, i hvad de afse grundskatterna, icke må af Riksdagen bifallas».

af Herrar *Ola Bosson Olsson, Nils Petersson* och *J. E. Johansson*, med hvilka Herrar *Ola Andersson* och *Sven Nilsson* instämde:

»Då det inom inkomstafdelningen uppgjorda förslag till motivering till punkten A mera öfverensstämmer med de skäl, som för oss bestämt vårt tillstyrkande till motionen, hafva vi här velat såsom vår motivering upptaga nämnda förslag, så lydande:

Hvad först beträffar de af Herrar Biesert, C. A. Larsson och J. Andersson i Häckenäs väckta förslag, hvilka samtliga åsyfta ett fullständigt afskaffande af grundskatterna, vill Utskottet erinra derom, att Riksdagen redan i underdånig skrifvelse den 24 Maj 1873, med framhållande af önskvärdheten ej mindre af grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning än äfven af den indelta arméns ersättande med en på en utsträcktare tillämpning af den allmänna värnpligten grundad organisation af landets försvarsväsen, anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes, under förutsättning att en sådan härordning blefve af Konung och Riksdag antagen, i sammanhang med förslag dertill, i nåder föreslå stadganden, genom hvilka, efter en måttstock af tre procent årlig afskrifning, ej mindre rustnings- och roteringsbesvären med deraf härflytande kostnader komme att efter hand minska och slutligen försvinna, än äfven grundskatterna upphöra, mot det att jordbruksfastighet åsattes bevilling efter samma grunder, som gälla för all annan fastighet. Den af Riksdagen sålunda uttalade åsigt om önskvärdheten af grundskatternas afskaffande har jemväl vunnit Kongl. Maj:ts godkännande. Det härordningsförslag, som af Kongl. Maj:t förelades 1875 års Riksdag, var afsedt att bringas till verkställighet först sedan frågan om grundskatterna blifvit afgjord, och då Kongl. Maj:t, efter det förslag till grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den af Riksdagen angifna måttstock blifvit på nådig befallning uppgjort af Kammarrådet A. Anderson, afgaf förslag till 1877 års Riksdag om utsträckning af de värnpligtiges öfningstid, och till 1883 års Riksdag till ny härordning, föreslog Kongl. Maj:t i sammanhang dermed vid förra tillfället en partiel afskrifning af grundskatterna och vissa lättnader i rustnings- och roteringsbesvären, och vid det senare tillfället åtgärder, åsyftande fullständig afskrifning af nämnda skatter och besvär. Väl ledde intet af nu omförmälda förslag till det åsyftade målet, men Utskottet är förvissadt, att, då Kongl. Maj:t finner tiden vara inne att förelägga Riksdagen förslag till ny härordning, Kongl. Maj:t icke lärer underlåta att samtidigt föreslå Riksdagen fullständig afskrifning af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären. Vid sådant förhållande, och då Utskottet på grund af det anförda anser sig kunna hos båda statsmakterna förutsätta full enighet beträffande önskvärdheten af berörda skatters och besvärs afskaffande, kan Utskottet icke inse behöfligheten af att, på sätt Herr J. Andersson föreslagit, i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om förslag till grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning. Ej heller kan Utskottet finna, att giltiga skäl blifvit an-

förda för frångående af de grunder för afskrifningens verkställande, som i öfverensstämmelse med de i 1873 års ofvanberörda skrifvelse af Riksdagen uttalade åsigter blifvit af Kammarrådet Anderson utarbetade och derefter till sina hufvudsakliga drag godkänts så väl af Kongl. Maj:t i dess till sistlidet års Riksdag aflättna proposition i ämnet, som af de för hithörande frågors behandling af Riksdagen åren 1878 och 1883 tillsatta Särskilda Utskott, hvarföre Utskottet finner sig icke kunna förorda bifall till de af Herrar Biesert och C. A. Larsson framställda förslag till grundskatternas afskaffande.

Om sålunda Utskottet icke för närvarande funnit åtgärder böra vidtagas i och för ett fullständigt afskaffande af grundskatterna, har Utskottet dock uti den af Herrar A. P. Danielson m. fl. väckta motion funnit anledning att taga under öfvervägande frågan, huruvida icke skäl må förefinnas att redan nu medgifva de grundskatteskyldige någon lindring i deras skattskyldighet. På detta sätt uppsteld innebär frågan icke en lösning af spörsmålet om vårt skattesystems omgestaltning genom grundskatternas uteslutning ur detsamma och deras ersättande med andra skatter, utan allenast ett afgörande, å ena sidan, huruvida statsverkets närvarande ställning är sådan, att någon mera afsevärd skattenedsättning må kunna ega rum, och, å andra sidan, huruvida grundskatterna äro af den beskaffenhet, att särskildt å dem eftergift är af behovet påkallad. I afseende på den senare delen af frågan torde Utskottet icke behöfva yttra många ord. De grunder, som tala för grundskatternas olämplighet, hafva så ofta i tal och skrift blifvit framställda, att Utskottet ej anser sig behöfva åter upprepa desamma, och det så mycket mindre, som önskvärdheten af dessa skatters fullständiga afskaffande, enligt hvad Utskottet ofvan framhållit, redan blifvit af Konung och Riksdag erkänd. Detta erkännande innebär i Utskottets ögon tillräcklig bevisning för behöfligheten deraf, att, under afvaktan på möjligheten af grundskatternas fullständiga afskaffande, åt de skattskyldige beredes den lindring, som må vara förenlig med statsverkets anspråk på erforderliga inkomster. Och då statsverkets nuvarande ställning är så gynsam, att, enligt hvad Kongl. Maj:ts till innevarande Riksdag aflättna proposition angående statsverkets tillstånd och behov utvisar, å statsregleringarne för åren 1882 och 1883 uppkommit ett öfverskott af sammanlagdt omkring 10¹/₂ millioner kronor, vill det synas Utskottet otvifvelaktigt, att, äfven om den af Kongl. Maj:t föreslagna nedsättning i tullen å kaffe tages i beräkning, statsverkets tillgångar skola medgifva någon nedsättning i grundskattebördan; och torde denna

nedsättning lämpligen, på sätt motionärerne föreslagit, kunna bestämmas till tio procent af grundskattens belopp.

Då Utskottet sålunda haft att upprätta förslag till bestämmelser rörande verkställigheten af nämnda afskrifning, har Utskottet, i fråga om de slag af grundskatt, som borde ifrågakomma till afskrifning, anslutit sig till det förslag i ämnet, som af Särskilda Utskottet vid 1883 års riksdag framställdes, dock att, enär presternas utlagor endast till en mindre del af sitt belopp, eller de s. k. boskapspenningarne, äro att hänföra till grundskatt i egentlig mening, afskrifning å desamma icke för närvarande ansetts böra ega rum.»

vid B (angående rustnings- och roteringsbesvären):

af Herrar Grefve *G. Sparre*, *L. V. S. Lothigijs*, Friherre *G. Tamm*, *R. Törneblad*, *B. Rääf* och *A. Koch*, hvilka yrkade afslag å punkten 1:o;

af Herrar Friherre *H. M. Palmstierna* och *C. E. Casparsson*, hvilka ansågo, att Utskottets utlåtande i denna del bort ega följande lydelse:

»Bland de väckta förslagen om beredande af lättnader i rustnings- och roteringsbesvären innefattar det af Herrar *A. P. Danielson* m. fl. i motionen N:o 13 framställda om en lättnad motsvarande 10 procent af nämnda besvärs värde i sjelfva verket en partiel afskrifning af rustnings- och roteringsbesvären. Vid sådant förhållande, och då Utskottet icke kunnat tillstyrka motionärernes förslag om en partiel afskrifning af grundskatterna, finner sig Utskottet äfven förhindradt att förorda bifall till motionärernas förslag uti föreliggande hänseende.

Då Utskottet icke för närvarande finner sig kunna tillstyrka vidtagandet af åtgärder i och för en, vare sig fullständig eller partiel, afskrifning af rustnings- och roteringsbesvären, har erfarenhetens vittnesbörd om de svårigheter, som hittills varit förbundna med lösningen af de vidtomfattande härordnings- och skattefrågorna, varit det härtill bestämmande skälet. Då Utskottet således icke kunnat förbise möjligheten deraf, att tidpunkten för frågornas lösning måhända icke vore att inom den närmaste framtiden förvänta, och då indelningsverkets fortbestånd under en till äfventyrs icke så alldeles kort tid sålunda är en eventualitet, som icke bör lemnas ur sigte, har Utskottet uti flere af de till Utskottets behandling hänskjutna motioner funnit anledning att taga under öfvervägande, huruvida icke, äfven utan rubbning af sjelfva grunderna för indelningsverket, vissa af de med detsamma förbundna, allmännast öfverklagade olägenheterna stode att undanrödja.

I första rummet har Utskottet dervid haft att fästa sin uppmärksamhet vid de af Herrar J. Rundbäck och L. J. Larsson framställda förslag, åsyftande dels en reglering, dels en fixering af rustnings- och roteringsbesvären i deras helhet. Oförnekligt torde vara, att bland de orsaker, som kraftigast medverka till, att indelningsverkets bördor för rust- och rotehållarne kännas tryckande och orättvisa, äro att räkna dels den omständighet, att de med besvären förenade prestationer i många fall äro till omfånget så obestämda, att vid deras utkräfvande af rust- eller rotehållaren obehag af mångahanda slag vållas denne, dels ock den, att med stigande arbetslöner och varupris besvärens tyngd år för år stiger. En reglering af dessa besvär, hvarigenom gränserna för rust- och rotehållarnes prestationer noga bestämdes, och en fixering af prestationerna till vissa belopp, hvarutöfver staten iklädde sig alla erforderliga uppoffringar, skulle icke allenast medföra en väsentlig lättnad för rust- eller rotehållaren, som dymedelst komme i åtnjutande af samma förmån, som redan kommit grundskattegifvarne till del, eller att han, i stället för ett obestämdt och ständigt stigande onus, finge att räkna med en till beloppet noga bestämd och oföränderlig skattebörd, än äfven medföra den fördel för staten, att denne, utan att behöfva befara att hos rust- och rotehållarne framkalla berättigadt missnöje, kunde af indelningsverkets tillgångar draga all den nytta, som förhållandena medgifva. Med fästadt afseende på den tillökning i rustnings- och roteringskostnaden, som vållats rust- och rotehållarne af den under senare år inträffade betydliga stegring i arbetslöner och varupris, borde derjemte, enligt Utskottets tanke, regleringen och fixeringen ega rum efter så billiga grunder, att derigenom, jemväl utöfver den lättnad, som uti sjelfva åtgärden, såsom sådan, innefattas, någon ytterligare lindring rust- och rotehållarne bereddes. Utskottet, som för närvarande saknar tillfälle att förelägga Riksdagen bestämdt förslag i nu antydda syftning, föreställer sig dock, att med de betydliga förarbeten, som i detta afseende förefinnas, utarbetandet af ett sådant förslag icke skall för Kongl. Maj:t vara förbundet med större svårighet. Då Utskottet derföre, lika med motionärerne, ansett sig böra tillstyrka Riksdagen att hos Kongl. Maj:t anhålla om framläggande för nästa Riksdag af förslag till reglering och fixering af rustnings- och roteringsbesvären, har Utskottet emellertid, under öfvertygelse att det åsyftade ändamålet bäst främjas dermed, att Kongl. Maj:t lemnas fria händer att taga frågan i hela dess vidd under allsidigt ompröfvande, funnit sig icke böra ingå i närmare pröfning af de särskilda grunder för regleringens verkställande, hvilka finnas i Herr Rundbäckes motion angifna. Likaså, och då behofvet af anslag för den

ifrågasatta regleringens genomförande icke lärer kunna af Riksdagen pröfvas förr än grunderna för regleringen blifvit af Riksdagen fastställda, kan Utskottet icke biträda motionärens förslag om afsättande redan nu af en viss summa för ifrågavarande ändamål.

Ehuru en fullständig reglering af rustnings- och roteringsbesvärerna icke för närvarande torde kunna vara föremål för definitivt beslut från Riksdagens sida, föreligga dock rörande vissa delar af nämnda besvär, nemligen rusthållsinrättningen och båtsmanshållet, förslag till lättnaders beredande, hvilka, ehuru gående i samma riktning med ofvan omförmälda förslag och alltså utgörande en del af den ifrågasatta regleringsåtgärden, likväl, med afseende å ej mindre de med lättnadernas genomförande förbundna ringare svårigheter, än äfven å de särdeles talande skäl, som för deras beredande förefinnas, lämpligen synas, såsom förberedelser för den mera omfattande åtgärden, redan nu böra af Riksdagen definitivt pröfvas.

Hvad rustningsbesväret beträffar o. s. v. (lika med sid. 10—18)

årliga vakansafgifter.

I fråga om den tidpunkt, från och med hvilken statsverket skulle komma att öfvertaga rusthållarnes vid berustade kavalleriet och infanteriet åliggande att anskaffa och underhålla beklädnads-, bevärnings-, remtygs- samt häst- och sadelmunderingspersedlar, äfvensom rust- och rotehållarnes vid båtsmanshållet åliggande att anskaffa och underhålla kappsäck och småpersedlar, förekommer, att *då* , enligt Utskottets tanke, ifrågavarande åtgärder allenast borde utgöra förberedelser för en mera omfattande reglering af rustnings- och roteringsbesvärerna, och följaktligen beslut derom fattas endast i sammanhang med beslut om aflåtande af en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om framläggande för nästa Riksdag af förslag till fullständig reglering och fixering af nämnda besvär, och *då* den åtgärd, som med anledning af ett sådant förslag kunde komma att af Riksdagen beslutas, komme att träda i tillämpning tidigast med år 1886, Utskottet funnit statsverkets öfvertagande af ofvanämnda prestationer jemväl böra ega rum först från och med sistnämnda år. Vid sådant förhållande har Utskottet icke för närvarande haft af nöden att uppgifva beloppet af de anslag, hvilkas uppförande i riksstaten komme att vara en följd af det nämnda öfvertagandet.

På grund af hvad Utskottet i fråga om rustnings- och roteringsbesvären anfört, hemställer Utskottet:

1:o) att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t ville till näst instundande Riksdag inkomma med förslag till sådan reglering af indelningsverket, att, å ena sidan, rustnings- och roteringsbördan lindras och, så vidt möjligt är, till beloppet fixeras, och å andra sidan institutionen göres så lämplig för sitt militära ändamål, som förhållandena och indelningsverkets befintliga tillgångar kunna medgifva;

2:o) att Riksdagen, i sammanhang med och såsom förberedande åtgärder till den i föregående punkt ifrågasatta reglering, måtte för sin del redan nu besluta:

a) att statsverket från och med år 1886 öfvertager den rusthållarne vid ej mindre det berustade kavalleriet än äfven det berustade infanteriet åliggande skyldighet att anskaffa och underhålla beklädnads-, beväringss-, remtygss- samt häst- och sadelmunderingspersedlar, under vilkor, att staten samtidigt erhåller fri dispositionsrätt till i bruk varande, af rusthållarne anskaffade motsvarande persedlar; att den rusthållarne beredda lindring kommer att fortfara endast så länge ett det upphörda åliggandet motsvarande statsanslag af Riksdagen anvisas; samt att, hvad det berustade infanteriet beträffar, af hvarje rusthållsnummer till statsverket erlägges en årlig ersättning för besvärets upphörande af 20 kronor, hvilken må af Kongl. Maj:t för det med besväret afsedda ändamål disponeras;

b) att statsverket från och med år 1886 öfvertager den rust- och rotehållare vid båtsmanshållet åliggande skyldighet att anskaffa och underhålla de till båtsmansbeklädnaden hörande s. k. småpersedlarne samt kappsäcken, under vilkor, att staten samtidigt erhåller fri dispositionsrätt till i bruk varande, af rust- eller rotehållare anskaffade motsvarande persedlar, och att den rust- och rotehållarne beredda

lindring kommer att fortfara endast så länge ett det upphörda åliggandet motsvarande statsanslag af Riksdagen anvisas; samt

att i sammanhang dermed den för rusthåll inom Blekinge län och Södra Møre härad af Kalmar län, hvilka på grund af Kongl. brefvet den 10 Maj 1872 äro eller blifva vakanta, utgående årliga vakansafgift må från och med år 1886 med en tiondedel minskas;

3:o) att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, under hvilka vilkor ersättning må kunna rusthållare beredas för nummerhäst, som under tjenstgöring störtar eller så skadas, att han för framtiden blifver såsom tjenstehäst obrukbar, samt derefter för nästkommande Riksdag framlägga förslag i ämnet;

4:o) att de af Herrar C. A. Larsson, A. P. Danielson m. fl., Eric Olsson, J. Andersson och Dahn väckta motioner, så vidt de afse rustnings- och roteringsbesvären, icke, i vidsträcktare mån än ofvan blifvit sagdt, måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.»

af Herr *L. M. Nordenfelt*, som biträdde sistberörde, af Herrar Friherre *H. M. Palmstierna* och *C. E. Casparsson* afgifna reservation, i hvad den afser det under 1:o) omförmälda förslag till underdånig skrifvelse.

Herrar *R. Montgomery-Cederhielm* och Friherre *R. von Kræmer* hafva begärt få antecknadt, att de icke inom Utskottet deltagit i behandlingen af de under B) omförmälda frågor.